

5. zastavení – Hlavní náměstí (3)

NÁMĚSTÍ

Když v letech 1372 až 1376 nechal biskup Albert II. ze Šternberka obehnat prostor pro budoucí město hradbami, bylo podle promyšleného plánu vytyčeno čtvercové tržiště a systém tří širokých ulic – dnešní Partyzánská, Jaroslavova a Radniční.

Tržiště, rynek, dnešní Hlavní náměstí byl stanovištěm jarmarečních bud o týdenních nebo výročních trzích. Nestačil-li, byl obsazen i rynek horní, dnešní Horní náměstí. Pokud je zaznamenáno, první dva výroční trhy udělil městečku Šternberku listem ze 13. srpna 1492 král Vladislav na žádost Jana Berky z Dubé a Lipé. První z trhů se konal v neděli po Velké noci, tj. 29. dubna a druhý v sobotu na sv. Jiljí, tj. 1. září. Třetí a čtvrtý výroční trh propůjčil městu císař Ferdinand III. V září 1788 císař Josef II. stvrdil městu Vladislavovy a Ferdinandovy jarmareční privilegia a na žádost města propůjčil mu dva pravidelné týdenní trhy, vždy v pondělí a pátek.

Nejživěji vždy v minulosti bylo na rynku tehdy, když byla na pranýři připoutána povětrná děva nebo před popravou vražednice vlastního dítěte. Pranýře byly zrušeny až v roce 1786 císařem Josefem II.

Obchodní činnost se nastěhovala do přízemí domů a náměstí se stalo místem přehlídek, nejen odborného umu, ale i místem demonstrací obrovlných, či nedobrovlných, tak jak je dokladují dobové fotografie 20. století.

Rychlému rozvoji automobilismu, autobusové dopravy a nárokům na parkovací místa náměstí ustupovalo až do počátku 21. století. Obnova původního kamenného náměstí byla provedena podle projektu brněnského architektonického atelieru RAW, architektů Rusína a Wahly, v letech 2005 až 2006. Projekt Proměny v čase - čas proměn, jehož součástí byla i tato obnova, byl dotován zdroji z Evropské unie a celková částka opravy dosáhla 96 milionů korun.

POŽÁRY

Přehlídka hasičů na náměstí, občasná hasičská zkouška, to byla velká slavnost pro celé město. Požáry město ničily. Hořlavé materiály, svícení otevřeným nechráněným ohněm a dřevěné komíny byly příčinou mnoha požárů.

První známý požár zničil město v roce 1364. Další následovaly. K prokázané velké pohromě došlo v červenci 1627 za císařských bojů o město obsazené stavovským a dánským vojskem. Z knihy protokolů městské rady vyplývá, že byly vypáleny víc jak dvě třetiny města, předměstí, celý Fatkov a Dlouhá ulice.

Podle patentů vydaných v roce 1751 a 1785 měly obce vypracovat požární řády. Ve Šternberku se nezachovaly, takže nevíme, jaká byla při ohni organizace.

Výbavou byly jen kbelíky na vodu, domácí žebříky, sekyry. Město Šternberk zřizuje úřad „hasiče“ o jedné osobě Sebastianu Gotthardu Partschovi, který je zodpovědný za pohotovost hasicích pomůcek uložených v komůrce na radnici. V roce 1754 město kupuje v Moravské Třebové 4 stříkačky. Partsch se stává zaměstnancem města a velitelem jakéhosi hasičského sboru. Jeho povinností bylo jednou měsíčně prohlédnout stříkačky a udržovat je v dobrém stavu. Hasičské zkoušky se účastnila i celá městská rada.

Nejbolestivějším bodem tereziánského požárního řádu bylo nařízení přestavět všechny dřevěné komíny na zděné. To vyžadovalo finanční náklady pro každého vlastníka domu.

Městem byl jmenován kromě kominíka i dozorce nad komíny a roku 1750 i funkcionář zvláštní protiživelní ochrany. V městských službách pracoval i hlásný pověťří a požárů. Přesto v historii města hořelo ještě několikrát.